

*Р. Ілейжер, волонтер Корпусу Миру США в Україні
(м. Долина Івано-Франківської області)*

ВОЛОНТЕРСТВО В ДОЛИНСЬКІЙ ЦРБ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Кожен із нас хоча б раз у житті був волонтером. Хтось робив це зважено і цілеспрямовано, а хтось – сам того не усвідомлюючи. Волонтерство – це можливість щось змінити на краще, комусь допомогти, чогось навчитися. Це ключ до побудови демократичного суспільства. Саме таку точку зору поділяють волонтери Корпусу Миру США Роберта і Джеймс Ілейжери, а також Анна Крейцер, які вже понад два роки живуть і працюють у місті Долина Івано-Франківської області.

Роберта і Джеймс працюють у рамках проекту з розвитку громади, Анна – вчителем англійської мови в загальноосвітній школі. Їхня робота спрямована на досягнення спільної мети – змінити на краще життя місцевої спільноти.

Шукаючи місце, де можна було б зібрати активних людей, різних за віком та уподобаннями, волонтери звернулися до Долинської ЦРБ та її директора Л. Фреїв, яка від того часу стала їхнім постійним партнером. Спостерігаючи за роботою бібліотеки, волонтери переконалися в тому, що це не лише місце, куди можна прийти за новою книгою, а й справжній центр громади, своєрідна територія спілкування. Їхньою метою став подальший розвиток і розширення бібліотечних послуг, урізноманітнення форм роботи з користувачами.

Першим кроком нашої роботи в бібліотеці стало облаштування інформаційно-ресурсного центру (ІРЦ) «Вікно у світ», де створено умови для роботи членів усіх клубів, що діють при бібліотеці.

Так, **Клуб англійської мови** дає можливість поспілкуватися англійською мовою, брати участь у цікавих зустрічах, жвавих дискусіях, більше дізнатися про культуру США тощо. До співпраці також залучено Волтера Ейхенбергера, 96-річного жителя штату Мен, який за допомогою програми Skure щоп'ятниці спілкується з долинянами, допомагаючи їм удосконалювати знання англійської мови. Волонтерами започатковано клуб англомовного кіно, де люди різного віку можуть цікаво та з користю проводити вільний час.

Літературна студія «Слово» ставить собі за мету сприяти всебічному розвитку, популяризації, підтримці талановитих молодих поетів-початківців, відродженню інтересу до творчості українських та зарубіжних письменників шляхом організації літературних фестивалів, вечорів, Skure-конференцій. Прикладом цікавого заходу цієї студії став поетичний міст між літературами міст-побратимів – Долини та Рубіжного Луганської області.

Клуб «Золота осінь» об'єднує літніх людей. Тут вони разом проводять вільний час, вирішують наболілі проблеми, шукають вихід зі складних ситуацій, знаходять нових друзів.

ІРЦ має універсальний фонд англомовної літератури (навчальної, галузевої, художньої), якою користуються не тільки члени Клубу англійської мови, а й учителі іноземної мови. Крім книжок, є фільми на DVD-носіях, котрі дивляться і учасники клубних об'єднань, й інші користувачі бібліотеки.

Завдяки грантам, наданим посольствами Королівства Нідерландів, Норвегії, США та програмою випускників американських шкіл FLEX (Future Leaders Exchange Program), бібліотека отримала мультимедійну техніку (DVD-програвач, ноутбук, проектор і проекційний екран, фліпчарт), котра ефек-

тивно використовується в бібліотеці та за її межами. Зокрема, цікаво пройшли такі заходи, як відеогодина «Чорнобиль не має минулого часу», слайд-бесіда «Земля: гніздо життя або сміттева яма», літературний вечір «Любов. Страждання. Боротьба... і Слово» (про Лесю Українку), літературний екскурс «Слово, сказане самим буттям», свято духовності «Світло Пересопницького Євангелія: 1561–2011». Долинська ЦРБ стала учасницею інформаційної акції «Збережи тепло – збережи Україну», під час якої було організовано перегляд відеороликів, клубних посиденьок на свято Андрія «Вечорниці, вечорниці – чари вечорів» та ін.

За підтримки волонтерів у бібліотеці відбулася презентація відомої програми обміну для студентів вишів Work and Travel, котру проводили представники інформаційно-консультативного центру «Освіта» (м. Львів). Вони розповіли про принципи цієї програми та про можливості навчання за кордоном. Було також презентовано програму обміну для учнів 8–10 класів FLEX, яка дає змогу українським школярам протягом року навчатись у школі в США, проживаючи в американській сім'ї. Зустріч провели учасниці програми FLEX попередніх років О. Мороз (2007–2008), Г. Білецька (2006–2007), І. Качурівська (2006–2007) і А. Кінельська (2004–2005). Дівчата розповідали про свої враження від навчання у США, ділилися досвідом, відповідали на запитання.

Оголошення результатів конкурсу програми FLEX на 2012 р. відбулося 9 квітня. Підготовкою учнів до тестування займалася волонтерка Корпусу Миру США А. Крейцер, яка впродовж вересня-жовтня 2011 р. проводила щотижневі спеціальні заняття в ІРЦ. Цього року переможницями програми стали учениця 10 класу Долинської спеціалізованої школи-інтернату А. Корякіна і учениця 9 класу Долинської спеціалізованої школи № 6 Ю. Павлик.

За допомогою волонтерів Корпусу Миру було створено відеоролик для участі в конкурсі «БібліоКіноФест: кадри вирішують все», організованому

програмою «Бібліоміст». До творчого процесу долучились члени всіх клубів, що діють при ЦРБ, а також представники місцевої громади. Це люди різних поколінь, національностей, уподобань, яких об'єднало бажання стимулювати участь мешканців Долини в житті міста та району, підвищити громадянську активність і сприяти досягненню соціальних та освітніх цілей. І осередком цієї діяльності є Долинська ЦРБ.

Наступним кроком спільної роботи волонтерів із бібліотекою стане організація молодіжного прес-центру «Активна молодь – перспективна громада».

Співпраця волонтерів Корпусу Миру США в Україні з фахівцями Долинської ЦРБ сприяла урізноманітненню форм роботи з користувачами, підвищенню рівня послуг та розширенню спектра інноваційних форм освіти. За останні три роки це відчули понад 200 студентів і вчителів, а бібліотечні працівники отримали можливість розширити свої знання.

Адаптація тексту: Н. Іванів

БІБЛІОТЕКА В ПРАВОВОМУ ПОЛІ

*Т. Добко, к. і. н.,
завідувач відділу*

Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

ПЛАТНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ПОСЛУГИ У БІБЛІОТЕКАХ УКРАЇНИ: ПРАВОВІ ЗАСАДИ І ПРАКТИКА

Не заперечуючи принципів загальнодоступності інформації, у 90-х рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст. в Україні на загальнодержавному рівні було ухвалено низку законодавчих і нормативних документів, які визначали правові засади надання бібліотеками, науковими та архівними установами інформаційних послуг на платній основі [1–16]. Додаткові платні послуги впроваджувалися з метою удосконалення бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів, розвитку інноваційних напрямів бібліотечної роботи, отримання додаткових джерел фінансування для поліпшення статутної діяльності.

Платні послуги в бібліотеках, правові засади їх надання, принципи, види, ціноутворення та особливості цієї роботи вже багато років перебувають у полі зору фахівців. Розглядаються ці питання й на міжнародному рівні. Так, у статті 7 «Модельного бібліотечно-інформаційного кодексу для держав – учасників СНГ» ідеться про те, що читач має право користуватися іншими видами послуг, у тому числі платними, перелік яких визначається правилами користування бібліотекою [20, с. 88].

Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ встановлює загальні правові основи одержання, використання, поширення та зберігання інформації, а також регламентує систему інформації, її джерела, визначає статус учасників інформаційних відносин, регулює доступ до інформації та забезпечує її охорону і поширюється на інформаційні відносини, що виникають в усіх сферах життя і діяльності суспільства та держави при одержанні, використанні, поширенні й зберіганні інформації [2]. Наразі цей закон викладено у новій редакції згідно із Законом України від 13 січня 2011 року № 2938-VI, останні зміни і доповнення внесені законом від 3.07.2012 р. № 5029-VI.

У ньому подано основні принципи інформаційних відносин і державної інформаційної політики. Так, згідно зі ст. 2 цього закону, основними принципами інформаційних відносин є: гарантованість права на інформацію; відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформацією; достовірність і повнота інформації; свобода вираження поглядів і переконань; правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації; захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя [3, с. 2].

Ст. 23 «Інформаційна продукція та інформаційна послуга» визначає, що: «1. Інформаційна продукція – матеріалізований результат інформаційної діяльності, призначений для задоволення потреб суб'єктів інформаційних відносин. Інформаційною послугою є діяльність з надання інформаційної продукції споживачам з метою задоволення їхніх потреб.

2. Інформаційна продукція та інформаційні послуги є об'єктами цивільно-правових відносин, що регулюються цивільним законодавством України» [3, с. 10].

Закон України «Про науково-технічну інформацію» від 25.06.1993 № 3322-ХІІ [4] визначає основи державної політики в галузі науково-технічної інформації, порядок її формування і реалізації, створює правову базу для одержання та використання науково-технічної інформації, регулює правові й економічні відносини громадян, юридичних осіб, держави, що виникають при створенні, одержанні, використанні та поширенні науково-технічної інформації, а також визначає правові форми міжнародного співробітництва в цій галузі. Дія закону поширюється на підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, а також громадян, які мають право на одержання, використання та поширення науково-